

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 220/2012-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. W., K., zastúpenej advokátom JUDr. M. V., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkami Okresného súdu Košice I z 8. novembra 2005, zo 6. júna 2008, z 29. apríla 2009, zo 4. februára 2011 a jeho uznesením z 25. novembra 2005 v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 283/04, ako aj postupom Okresného súdu Košice I v tomto konaní a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 15. novembra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 117/2011, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach v tomto konaní a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. W. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. marca 2012 doručená sťažnosť M. W., K. (ďalej len „sťažovateľka“ alebo „žalobkyňa v 1. rade“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 26 C 283/04-69 z 8. novembra 2005, uznesením okresného súdu č. k. 26 C 283/04-86 z 25. novembra 2005, rozsudkom okresného súdu č. k. 26 C 283/04-288 zo 6. júna 2008, rozsudkom okresného súdu č. k. 26 C 283/04-353 z 29. apríla 2009, rozsudkom okresného súdu č. k. 26 C 283/04-401 zo 4. februára 2011, postupom okresného súdu v označenom konaní, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 117/2011-422 z 15. novembra 2011, ako aj postupom krajského súdu v tomto konaní.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka spolu s ďalšími tromi žalobkyňami podala 23. júla 2004 na okresnom súde žalobu proti Spoločenstvu vlastníkov bytov K., so sídlom K. (ďalej len „žalovaný“), ktorou sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia. Bezdôvodné obohatenie malo spočívať v sume žalovaným nevyplatených preplatiek vyplývajúcich z vyúčtovania nákladov na prevádzku bytov vo vlastníctve žalobkýň za obdobia rokov 2003 a 2004. Zaplatenie žalovaných súm preplatiek sa stalo sporným v dôsledku obrany žalovaného založenej na tvrdení o započítaní vzniknutých preplatiek s jeho pohľadávkami na úhradu časti nákladov na rekonštrukciu zvislých rozvodov v dotknutých bytových domoch. Povinnosť takejto úhrady vznikla podľa žalovaného uznesením schôdze vlastníkov bytov konanej 7. júla 2003.

Okresný súd rozsudkom č. k. 26 C 283/04-69 z 8. novembra 2005 v spojení s uznesením o trovách konania č. k. 26 C 283/04-86 z 25. novembra 2005 žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania. Mal za preukázané, že vlastníci predmetných bytov *„na schôdzi konanej dňa 7. 7. 2003 jednohlasne rozhodli o vykonaní rekonštrukcie rozvodov teplej a studenej vody, kanalizácie, plynu a cirkulačného potrubia v stúpačkách jednotlivých bytov. Väčšina prítomných vlastníkov bytov, t. j. v počte 40, súhlasila s návrhom na úhradu časti nákladov na rekonštrukciu zvislých rozvodov vlastníckymi 1 a 1/2 izbových bytov s tým, že výšku tejto čiastky prepočíta predseda s ekonómkou na základe výšky platieb do fondu opráv. Aj keď v zápisnici zo schôdze vlastníkov bytov zo dňa 7. 7. 2003 vyslovene nebolo uvedené slovo ‚uznesenie‘, z jej obsahu vyplýva, že prítomní*

vlastníci bytov nadpolovičnou väčšinou schválili mimoriadny príspevok... a keďže prehlasovaní vlastníci sa v lehote 15 dní od hlasovania neobrátili na súd, aby vo veci rozhodol, ich právo zaniklo podľa ust. § 14 ods. 4 zák. č. 182/1993 Z. z.“. U sťažovateľky zároveň okresný súd zistil, že za rok 2003 vykázala preplatok na službách spojených s užívaním bytu v sume 3 781 Sk. Pohľadávka žalovaného voči sťažovateľke predstavovala 3 406 Sk, preto „žalovaný svoju pohľadávku... započítal voči pohľadávke žalobkyne v 1. rade v rozúčtovaní nákladov na prevádzku bytov za rok 2003“.

V odvolaní žalobkyne „namietali, že nemali vedomosť o zúčtovaní mimoriadneho príspevku do fondu opráv schváleného na schôdzi vlastníkov bytov dňa 7. 7. 2003 s konečným vyúčtovaním za roky 2003 a 2004. Domnievali sa, že úhrada bude zúčtovaná z fondu opráv... Faktúra č. 03/01/027 za vykonané práce bola splatná až 8.9.2004 na sumu 587.457,- Sk. Doručením vyúčtovania za rok 2003 v máji 2004 bolo síce vykonané započítanie vzájomných pohľadávok, ale skôr ako bola splatná vyššie uvedené faktúra. Žalovaný teda nepostupoval voči žalobkyniam v zmysle ust. § 580 Obč. zák. ...“.

Krajský súd uznesením č. k. 6 Co 358/2006-179 z 24. októbra 2006 napadnuté prvostupňové rozhodnutia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Hoci dospel k záveru, že „súd prvého stupňa správne uzavrel vzájomnosť pohľadávok účastníkov konania“ a že je „nepochybne preukázaná tak existencia pohľadávok žalobkýň titulom preplatkov z vyúčtovania nákladov na prevádzku ich bytov..., ako aj existencia pohľadávky žalovaného titulom doplatku podielu nákladov na spoločných rozvodoch“, zistil, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia okresného súdu „ohľadom splnenia ostatných podmienok pre započítanie, t. j. že ide o pohľadávky spôsobilé na započítanie a že zo strany žalovaného bol účinne urobený jednostranný započítací prejav, to znamená v čase, keď sa pohľadávky už stretli a boli splatné“.

Okresný súd po doplnení konania rozsudkom č. k. 26 C 283/2004-288 zo 6. júna 2008 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke 10 % ročný úrok z omeškania zo sumy 3 781 Sk od 1. júna 2004 do 14. júna 2004 (teda 14,50 Sk) a povinnosť zaplatiť jej sumu 375 Sk s 10 % ročným úrokom z omeškania od 15. júna 2004 do zaplatenia. Žalobu ostatných žalobkýň zamietol.

Okresný súd vychádzal z už ustálených skutkových zistení, s ktorými sa krajský súd stotožnil, pričom navyše osvetlil časové súvislosti splatnosti sporných pohľadávok,

na základe čoho dospel k záveru, že „peňažné pohľadávky žalobkyne v 1. rade a žalovaného sa stretli 14. 6. 2004, kedy došlo k zániku pohľadávky žalovaného nedoplatku za rozvody vo výške 3406,- Sk, k zániku pohľadávky žalobkyne v 1. rade titulom preplatku z vyúčtovania za rok 2003 v rozsahu 3406,- Sk. O zaplatení zvyšku tejto pohľadávky vo výške 375,- Sk nebol súdu produkovaný žiadnym z účastníkov konania dôkaz. Žalobkyňa v 1. rade sa do omeškania so zaplatením pohľadávky žalovaného nedostala, žalovaný bol v omeškaní so zaplatením preplatku 3.781,- Sk od 1. 6. 2004 do 14. 6. 2004, a so zaplatením zvyšnej časti tejto pohľadávky v sume 375,- Sk od 15. 6. 2004 do zaplatenia.“. K námietke žalobkyne týkajúcej sa premlčania súdených pohľadávok uviedol, že „kompenzačný prejav je možné urobiť až potom, čo sa pohľadávky stretli, t. j. od okamihu splatnosti tej pohľadávky, ktorá sa stala splatnou neskôr. Kompenzačný prejav, i keď bol učený až po splatnosti oboch pohľadávok, má účinky spätne k okamihu stretu pohľadávok (ex tunc). ... okamih stretu pohľadávok má význam i z hľadiska premlčania. Iba v prípade, že vzájomná pohľadávka bola premlčaná už v okamihu, kedy sa pohľadávky stretli (t. j. v okamihu splatnosti pohľadávky), môže byť námietka premlčania úspešná. Nakoľko ani jedna zo vzájomných pohľadávok účastníkov nebola v čase ich stretu premlčaná, na námietku premlčania žalobkyne v 1. až 4. rade ako nedôvodnú súd neprihliadol.“.

Na základe odvolania žalobkyne i žalovaného, po predložení veci krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní krajský súd uznesením č. k. 6 Co 283/2008-347 zo 17. marca 2009 vrátil vec súdu prvého stupňa na rozhodnutie o celom predmete konania. Krajský súd totiž dospel k záveru, že okresný súd „nerozhodol o istine 3.406,- Sk s poplatkom z omeškania 1 % denne zo sumy 3.406,- Sk od 1. 6. 2004 do 30. 6. 2004 a 5 % denne od 1. 7. 2004 do zaplatenie. Suma 375,- Sk, na zaplatenie ktorej súd zaviazal žalovaného, nie je súčasťou tejto istiny, ako to vyplýva z odôvodnenia rozsudku... Táto suma predstavuje rozdiel medzi pôvodne žalovanou sumou žalobkyňou v 1. rade 3.781,- Sk a sumou 3.406,- Sk, ktorá po zmene žaloby žalobkyňou v 1. rade zo dňa 13. 6. 2005..., ktorú bolo potrebné posudzovať ako čiastočné späťvzatie žaloby v zmysle ust. § 96 ods. 1 O. s. p., zostala predmetom konania až do rozhodnutia súdu prvého stupňa. Súd takto rozhodol aj o nárokoch žalobkyne v 1. rade, ktoré neboli predmetom konania, konkrétne úrok z omeškania zo sumy 3.781,- Sk a suma 375,- Sk s úrokom z omeškania, u ktorej došlo k späťvzatiu žaloby v tejto časti.“.

Na základe vrátenia veci okresný súd doplnčacím rozsudkom č. k. 26 C 283/2004-353 z 29. apríla 2009 žalobu o zaplatenie sumy 3 406 Sk s poplatkom z omeškania 1 % denne zo sumy 3 406 Sk od 1. júna 2004 do 30. júna 2004 a 5 % denne od 1. júla 2004 do zaplatenia zamietol. Po predložení veci krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach žalobkyní i žalovaného krajský súd uznesením č. k. 6 Co 263/2009-365 z 26. novembra 2009 zrušil doplnčací rozsudok a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, keď zistil, že okresný súd konal s účastníčkou (S. M. ako žalobkyňa v 3. rade), ktorá 12. februára 2009 zomrela. Túto skutočnosť právna zástupkyňa žalobkyní oznámila až pred vyhlásením rozhodnutia krajského súdu.

Okresný súd po vrátení veci rozhodol doplnčacím rozsudkom č. k. 26 C 283/2004-401 zo 4. februára 2011, ktorým žalobu sťažovateľky o zaplatenie sumy 113,05 € s poplatkom z omeškania 1 % denne z tejto sumy od 1. júna 2004 do 30. júna 2004 a 5 % denne od 1. júla 2004 do zaplatenia zamietol. I tento doplnčací rozsudok napadli odvolaním žalobkyne.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 117/2011 z 15. novembra 2011 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 26 C 283/2004-288 zo 6. júna 2008 v spojení s doplnčacím rozsudkom č. k. 26 C 283/2004-401 zo 4. februára 2011 vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť sťažovateľke 10 % ročný úrok z omeškania zo sumy 3 781 Sk od 1. júna 2004 do 14. júna 2004 a o povinnosti žalovaného zaplatiť sťažovateľke 275 Sk s 10 % ročným úrokom z omeškania z dlžnej sumy od 15. júna 2004 do zaplatenia a konanie v tejto časti zastavil. Vo zvyšnej časti potvrdil napadnutý rozsudok v spojení s doplnčacím rozsudkom a odmietol odvolanie žalobkyne vo 4. rade proti doplnčaciemu rozsudku.

Krajský súd konštatoval, že *„pokial' súd prvého stupňa zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni v 1. rade 10 % ročný úrok z omeškania zo sumy 3.781,- Sk od 1. 6. 2004 do 14. 6. 2004, t. j. v sume 14,50 Sk a sumu 375,- Sk s 10 % ročným úrokom z omeškania z dlžnej sumy od 15. 6. 2004 do zaplatenia, rozhodol tak o nárokoch žalobkyne v 1. rade, ktoré neboli predmetom konania. Tento postup súdu je v rozpore s ust. § 153 ods. 2 O. s. p. a táto procesná vada mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci... Z obsahu súpisu je zrejmé, že žalobkyňa v 1. rade sa podanou žalobou domáhala zaplatenia 3.781,- Sk s poplatkom z omeškania. Uznesením zo dňa 24. 6. 2005 č. k. 26 C/283/2004-57 súd pripustil zmenu žaloby tak, že žalobkyňa v 1. rade sa domáhala zaplatenia 3.406,- Sk*

a úrokov z omeškania. Uznesením zo dňa 16. 5. 2008 súd pripustil zmenu žaloby tak, že žalobkyňa v 1. rade sa domáha zaplata sumy 3.406,- Sk a poplatku z omeškania a takto bol predmet konania vymedzený až do rozhodnutia súdu prvého stupňa. Tento prejav vôle žalobkyne v 1. rade ohľadne istiny podľa jeho obsahu treba ho posudzovať ako čiastočné späťvzatie žaloby v zmysle § 96 ods. 1 O. s. p. a konanie v tejto časti zastaviť, keďže ani žalovaný proti takejto zmene žaloby nenamietal. Prejav vôle ohľadne príslušenstva súd správne posudzoval ako zmenu žaloby a ak túto zmenu pripustil, nemohol rozhodovať o pôvodne uplatnených úrokoch z omeškania. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že pokiaľ súd rozhodoval o sume 375,- Sk a úrokoch z omeškania..., prekročil návrh žalobkyne v 1. rade v rozpore s ust. 153 ods. 2 O. s. p., preto odvolací súd rozsudok v tejto časti podľa ust. § 221 ods. 1 písm. e/ O. s. p. zrušil a konanie podľa ust. § 221 ods. 2 O. s. p. zastavil.“.

Vo vzťahu k odvolaniu žalobkyní proti výrokom o zamietnutí ich žaloby krajský súd konštatoval vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Podľa jeho názoru okresný súd „*vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 132 O. s. p., z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver, pričom sa riadil aj právnym názorom vysloveným Krajským súdom v Košiciach v uznesení č. k. 6 Co 358/2006-179 z 24. 10. 2006...“.* Krajský súd zdôraznil, že „*žalobkyne v odvolaniach iba opakujú skutočnosti, ktoré uvádzali už v konaní pred súdom prvého stupňa a ohľadne ktorých súd vykonal dokazovanie a náležite a správne sa s nimi vypořiadal pri rozhodovaní vo veci a nie sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku“.* Na dôvažok krajský súd uviedol, že „*existencia vzájomných pohľadávok rovnakého druhu žalobkyní a žalovaného bola vykonaným dokazovaním nesporne preukázaná, pričom k započítaciemu prejavu zo strany žalovaného došlo až po splatnosti pohľadávok žalobkyní, ako aj po splatnosti jeho pohľadávky tak, ako to podrobne uvádza súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku. Započítací prejav žalovaného bol doručený žalobkyne v 1. rade dňa 10. 4. 2007, žalobkyne v 2. rade dňa 10. 4. 2007, pôvodnej žalobkyne v 3. rade dňa 20. 4. 2007 a žalobkyne v 4. rade dňa 12. 4. 2007, a nie 15. 5. 2004, ako na to nesprávne poukazujú žalobkyne vo svojom odvolaní. Tento započítací prejav mal za následok zánik vzájomných pohľadávok účastníkov konania, z ktorého dôvodu je žaloba žalobkyní nedôvodná. V podrobnostiach odvolací súd odkazuje na veľmi podrobné*

dôvody rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý sa správne vysporiadal aj so vznesenou námietkou premlčania.“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka brojí proti posúdeniu rozhodnutia vlastníkov bytov zo 7. júla 2003 v jej veci konajúcimi všeobecnými súdmi. Okresný súd sa podľa jej názoru *„nevysporiadal dostatočne s námietkami a výpoved'ami žalobkýň týkajúcich sa nedostatkov v zápisnici a jej oznámenia. Išlo predovšetkým o skutočnosť, že súčasťou zápisnice nie je uznesenie, taktiež na základe zápisnice a listiny prítomných existuje zjavná nezrovnalosť mimo iného aj s tvrdeniami svedkov. Nezrovnalosť vidíme v tom, že v zápisnici sa uvádza počet prítomných vlastníkov 50, avšak z listiny prítomných vyplýva, že počet prítomných vlastníkov bol 44. Podľa spôsobu hlasovania za uznesenie v zápisnici mohlo hlasovať najviac 32 vlastníkov, čo nie je nadpolovičná väčšina (vlastníkov je 69).“.*

Sťažovateľka tiež namieta, že okresný súd ani krajský súd sa nezaoberali tvrdeným porušením ustanovenia zmluvy o spoločenstve vlastníkov bytov z 29. februára 1996, ktoré prikazovalo viesť prostriedky určené na prevádzku domu a prostriedky určené na údržbu opravy, príp. zlepšenie a modernizáciu pozemku na oddelených účtoch. Podľa sťažovateľky *„preplatok za úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu bol presunutý na účet, v ktorom sa vedú prostriedky patriace do fondu prevádzky, údržby a opráv...“.*

Nesprávne okresný súd podľa sťažovateľky posúdil i zachovanie zákonnej lehoty limitujúcej právo prehlasovaných vlastníkov obrátiť sa na súd. Ustanovením § 14 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) okresný súd *„nemohol dôvodiť zánik práva obrátiť sa na súd, pretože v dobe hlasovania bol účinný zákon č. 182/1993 Z. z. v znení zákona č. 400/2002 Z. z., kde žiadna takáto lehota nebola ustanovená. Zákon... v ust. § 14 ods. 2 druhá veta stanovoval len možnosť, že ak ide o dôležité rozhodnutie týkajúce sa spoločných častí domu a spoločných zariadení domu, príslušenstva a príslušeného pozemku, môžu sa prehlasovaní vlastníci bytov alebo nebytových priestorov v dome obrátiť na súd, aby o veci rozhodol.“.*

Konajúce súdy sa podľa sťažovateľky „odmietli v procese dokazovania zaoberať tým, či z listiny označenej ako Zápisnica zo schôdze SVB konanej dňa 07. 07. 2003... vyplýva nejaké uznesenie alebo nie. Uznesenie zo schôdze musí v momente prijatia splňať všetky náležitosti predpísané právnou úpravou pre právne úkony v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nie je možné takéto uznesenie dotvárať (konvalidovať neurčitosť) následnými výpočtami ako tomu bolo v danej veci zo strany žalovaného, ktorý s odstupom viac ako jedného roka dospel k nejakej sume a až po prvom zrušení rozsudku súdu prvého stupňa žalovaný vykonal zápočet pohľadávok. Zároveň bolo viackrát sťažovateľkou poukávané na to, že Zápisnica nikdy nebola riadne zverejnená, tak potom ani nebolo právne možné sa domáhať nejakého súdneho rozhodnutia – ako to naznačuje okresný súd...“.

Sťažovateľka ďalej dôvodí, že „aj s prihliadnutím na vtedy platnú právnú úpravu bolo povinnosťou obidvoch súdov z pohľadu spravodlivého procesu riadne zistiť všetky okolnosti súvisiace so schôdzou konanou dňa 07. 07. 2003, ak Zápisnica nekorešponduje prezenčnej listine, pretože kým v Zápisnici sa v kolónke ‚Prítomný‘ a v ‚bode č. 1‘ uvádza počet prítomných 50, tak podľa prezenčnej listiny ich v skutočnosti bolo prítomných iba 44. Okrem danej nezrovnalosti v dome bolo (je) 69 bytov, takže nadpolovičná väčšina bola (je) 35 a ak vlastníci jeden a pol izbových bytov (tých bolo 10) nehlasovali, tak v bode 2 Zápisnice je uvedený nesprávny údaj o počte hlasujúcich (40), lebo mohli hlasovať za prijatie iba 34 vlastníci, čo nie je nadpolovičná väčšina...“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Košice I rozsudkom č. k. 26 C/283/2004–401 zo dňa 04. 02. 2011, rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 26 C 283/04–69 zo dňa 08. 11. 2005, uznesením Okresného súdu Košice I č. k. 26 C 283/04–86 zo dňa 25. 11. 2005, rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 26C/283/2004–288 zo dňa 06. 06. 2008, rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 26 C/283/2004–353 zo dňa 29. 04. 2009 ako i konaním, ktoré im predchádzalo a Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 6 Co/117/2011–422 zo dňa 15. 11. 2011 ako i konaním, ktoré mu predchádzalo porušili právo sťažovateľa

- vlastníť majetok

- domáhať sa svojho práva zákonom stanoveným spôsobom na nezávislom a nestrannom súde zakotveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR,
- na spravodlivé súdne konanie zakotveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu...

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy

alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Pri predbežnom prerokovaní časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie označených práv rozsudkom okresného súdu č. k. 26 C 283/04-69 z 8. novembra 2005, uznesením okresného súdu č. k. 26 C 283/04-86 z 25. novembra 2005, rozsudkom okresného súdu č. k. 26 C 283/04-288 zo 6. júna 2008, rozsudkom okresného súdu č. k. 26 C 283/04-353 z 29. apríla 2009, rozsudkom okresného súdu č. k. 26 C 283/04-401 zo 4. februára 2011, ako aj postupom okresného súdu v označenom konaní, ústavný súd dospel k záveru, že nemá právomoc meritórne sa ňou zaoberať.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd stabilne odvodzuje dôsledné uplatňovanie princípu subsidiarity jeho právomoci. Ústavný súd podľa tohto princípu môže poskytovať ochranu základným právam alebo slobodám, alebo ľudským právam a základným slobodám vyplývajúcim z medzinárodnej zmluvy, len ak ochranu týmto právam a slobodám neposkytuje „iný súd“. V opačnom prípade je v kompetencii „iného“ súdu poskytnúť požadovaný ochranu.

Napadnuté rozhodnutia a postup okresného súdu sú rozhodnutiami a postupom súdu prvého stupňa, ktoré podľa § 201 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) je možné preskúmať v odvolacej fáze občianskeho súdneho konania. Ochrana právam odvolateľa potom je povinný poskytnúť krajský súd ako súd druhého stupňa. Sťažovateľka právo podať odvolanie proti rozsudku okresného súdu aj využila, a tak ochranu jej označeným základným právam poskytoval krajský súd. Navyše, rozsudok okresného súdu č. k. 26 C 283/04-69 z 8. novembra 2005 a uznesenie okresného súdu č. k. 26 C 283/04-86 z 25. novembra 2005 boli uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 358/2006-179 z 24. októbra 2006 zrušené a rovnako doplnčací rozsudok okresného súdu č. k. 26 C 283/04-353 z 29. apríla 2009 zrušil krajský súd uznesením č. k. 6 Co 263/2009-365 z 26. novembra 2009. Tieto právne skutočnosti taktiež vylučujú možnosť prijatia posudzovanej sťažnosti v predmetnej časti na ďalšie konanie, pretože nimi v čase podania sťažnosti v žiadnom prípade už nemohlo dochádzať k porušovaniu

označených práv sťažovateľky. Preto je potrebné odmietnuť vymedzenú časť sťažnosti pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

2. K časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 Co 117/2011 z 15. novembra 2011 ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom odmietnutia návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd stabilne judikuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávanych prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov, a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Naznačené stabilne judikované postoje ústavného súdu sú použiteľné aj pri predbežnom prerokovaní sťažovateľkinej sťažnosti.

2.1 Sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti v prvom rade krajskému súdu vytýkala potvrdenie nedostatočného vysporiadania sa okresného súdu s námietkami žalobkýň týkajúcimi sa zápisnice zo schôdze spoločenstva vlastníkov bytov uskutočnenej 7. júla 2003. Podľa jej názoru súčasťou zápisnice nie je uznesenie, ktoré malo tvoriť základ vzniku pohľadávky žalovaného voči sťažovateľke a ďalším žalobkyniam.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania pred ústavným súdom musí okrem iných náležitostí obsahovať aj navrhované dôkazy.

Sťažovateľka k sťažnosti nepredložila ani nenavrholala žiadne dôkazy na podporu svojich tvrdení. Ústavný súd preto vychádzal z príloh sťažnosti (rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu v predmetnom spore), z ktorých zreteľne vyplýva, že okresný súd

i krajský súd interpretovali obsah spornej zápisnice materiálne, teda hoci v nej neidentifikovali ucelene podchytený jazykovo-syntaktický celok dokazujúci prijatie relevantného uznesenia v presne formulovanom znení, boli toho názoru, že obsah zápisnice dosvedčuje zhodu vôle na schôdzi prítomných vlastníkov bytov zaviazať vlastníkov jeden a pol izbových bytov na úhradu časti nákladov na rekonštrukciu zvislých rozvodov.

Ak v tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na § 37 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), podľa ktorého sa právny úkon pod sankciou absolútnej neplatnosti musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, ústavný súd súčasne zdôrazňuje § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom. Občiansky zákonník teda preferuje výklad každého slovne nedokonale vyjadreného právneho úkonu podľa vôle toho, kto tento právny úkon vykonal, pred jeho formalistickým posúdením ako absolútne neplatného.

V prezentovanom svetle posudzovania obsahu právnych úkonov právne závery okresného súdu ani krajského súdu nevyznievajú arbitrárne alebo zjavne neodôvodnene. K tomuto záveru dospel ústavný súd na základe konfrontácie odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov konajúcich v sťažovateľkinej veci a jej tvrdení obsiahnutých v sťažnosti, ktoré, ako už bolo uvedené, nepodporila žiadnymi dôkazmi. Ústavný súd tak nemá dôvod pochybovať o správnosti výkladu obsahu zápisnice zo strany okresného súdu i krajského súdu.

2.2 Rovnaký záver ústavný súd zaujal aj k problému dosiahnutia potrebnej väčšiny hlasujúcich vlastníkov bytov pri schvaľovaní uznesenia na spornej schôdzi. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu č. k. 26 C 283/2004-288 zo 6. júna 2008 vyplýva, že na schôdzi bolo podľa prezenčnej listiny prítomných 50 vlastníkov bytov, pričom 40 vlastníkov bytov súhlasilo s návrhom podieľať sa na úhrade časti nákladov na rekonštrukciu zvislých rozvodov. Uvedené číselné údaje podľa okresného súdu dokázali aj čestné vyhlásenia vlastníkov bytov. Naproti tomu sťažovateľka argumentuje, že podľa prezenčnej listiny bolo prítomných iba 44 vlastníkov bytov, a keďže vlastníci jeden a pol izbových bytov (bolo ich

10) nehlasovali, nebolo možné dosiahnuť potrebnú nadpolovičnú väčšinu. Ani v tomto prípade sťažovateľka svoje skutkové tvrdenie nijako dôkazne nepodložila, preto ho ústavný súd nemôže považovať za preukázané.

Naopak, ústavný súd sa stotožňuje s právnym názorom okresného súdu, podľa ktorého prehlasovaní vlastníci bytov mali možnosť obrátiť sa na súd, aby vo veci platnosti sporného uznesenia, prípadne i ďalších záverov predmetnej schôdze rozhodol. Námietku sťažovateľky týkajúcu sa znenia § 14 zákona o vlastníctve bytov v čase konania schôdze považoval ústavný súd za nedôvodnú, pretože hoci v tom čase uvedené zákonné ustanovenie skutočne neobsahovalo presné určenie lehoty, v ktorej sa prehlasovaní vlastníci mohli obrátiť na súd, okresný súd na s. 7 vo štvrtom odseku poukázal na ustanovenie zmluvy o spoločenstve vlastníkov bytov z 29. februára 1996, z ktorého lehota 30 dní odo dňa prijatia rozhodnutia vyplývala. Argument sťažovateľky, že zápisnica „*nikdy nebola riadne zverejnená, tak potom ani nebolo právne možné sa domáhať nejakého súdneho rozhodnutia*“, považuje ústavný súd za postoj rozporný so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“, ktorá zdôrazňuje aj vlastné pričinenie pre ochranu svojich práv, keď požaduje, aby aj sťažovateľka sledovala svoje subjektívne práva a robila také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu (II. ÚS 213/09). Ani prípadné nezverejnenie (ktoré tiež ostalo len v rovine sťažovateľkiných tvrdení) nemohlo sťažovateľke zabrániť v jej prístupe k zápisnici. Na prístup k zápisnici mala právo, keďže podľa § 14 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov (účinného i v čase konania spornej schôdze) má vlastníak bytu právo zúčastňovať sa na správe domu.

2.3 Nakoniec sťažovateľka okresnému súdu i krajskému súdu vytýkala, že sa vôbec nezaoberali porušením ustanovenia zmluvy o spoločenstve vlastníkov bytov z 29. februára 1996 o oddelenom účtovnom vedení prostriedkov fondu prevádzky, údržby a opráv, ku ktorému malo dôjsť tým, že „*preplatok za úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu bol presunutý na účet, v ktorom sa vedú prostriedky patriace do fondu prevádzky, údržby a opráv...*“.

Európsky súd pre ľudské práva vo svojej ustálenej judikatúre (napríklad rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) zastáva názor, že súdne rozhodnutia

musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sú založené, ale rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy veci, a preto musí byť posudzovaný osobitne pre každý posudzovaný prípad. Podľa týchto úvah sa riadi aj ústavný súd. Z jeho konštantnej judikatúry vyplýva, že povinnosťou súdu nie je uviesť v odôvodnení podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (napr. III. ÚS 302/09). Nemožno požadovať, aby sa dôvody uvedené súdom zaoberali zvlášť každým bodom, ktorý niektorý z účastníkov konania môže považovať za základný pre svoju argumentáciu (mutatis mutandis I. ÚS 56/01). Všeobecný súd teda nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (III. ÚS 52/09).

V spore medzi sťažovateľkou a žalovaným bolo pre konajúce súdy podstatné ustáliť, či uplatňované pohľadávky oboch strán sporu existovali a či došlo k ich platnému započítaniu. Z tohto hľadiska problém prípadného nerespektovania zmluvného ustanovenia regulujúceho spôsob účtovného vedenia prostriedkov predstavujúcich preplatky vlastníkov bytov z úhrad spojených s užívaním ich bytov, ako aj prostriedkov fondu prevádzky, údržby a opráv podľa názoru ústavného súdu nemal pre rozhodnutie vo veci podstatný význam. Ani prípadné porušenie zmluvy v tejto otázke by nemohlo mať žiaden vplyv na vznik pohľadávky sťažovateľky voči žalovanému a pohľadávky žalovaného voči sťažovateľke, ani na započítateľnosť oboch pohľadávok. Preto, ak sa touto námietkou okresný súd a krajský súd nezaoberali, nevidí v tom ústavný súd žiaden signál ústavne významného pochybenia. I posledná sťažnostná námietka je tak podľa názoru ústavného súdu nedôvodná.

2.4 Ústavný súd vyhodnotil všetky sťažnostné námietky ako nedôvodné, netrpiace rozporom s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany poskytovanej okresným súdom sťažovateľke. Ak potom krajský súd v odvolacej fáze konania na ústavne akceptovateľné skutkové a právne závery podľa § 219 ods. 2 OSP iba odkázal a zhodnotil ich ako „*správne, veľmi podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce*“, ústavný súd nemá žiaden dôvod pochybovať o absencii ústavne relevantnej súvislosti medzi sťažnosťou napadnutým rozsudkom krajského súdu

a sťažovateľkiným základným právom na súdnu ochranu i jej právom na spravodlivé súdne konanie. Preto je sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená.

2.5 Rovnaký záver ústavný súd zaujal aj k namietanému postupu krajského súdu v konaní o odvolaní sťažovateľky. Zo sťažnostnej argumentácie v tejto súvislosti možno poukázať na názor sťažovateľky, že *„bolo povinnosťou obidvoch súdov z pohľadu spravodlivého súdneho procesu riadne zistiť všetky okolnosti súvisiace so schôdzou konanou dňa 07.07.2003...“*.

Ústavný súd zdôrazňuje, že sporové občianske súdne konanie je v súčasnosti ovládané zásadou formálnej pravdy (§ 120 ods. 1 a 4 OSP), ktorá prenáša zodpovednosť za unesenie dôkazného bremena v konaní výlučne na účastníka konania. Argumentácia sťažovateľky naznačuje jej očakávanie iniciatívneho prístupu v jej veci konajúcich súdov pri vyhľadávaní a obstarávaní dôkazov, čo by však bolo v rozpore s uvedenou zásadou. Preto nebolo úlohou okresného súdu a krajského súdu zisťovať ex offio okolnosti súvisiace s konaním spornej schôdze, ale bolo povinnosťou sťažovateľky navrhnúť dôkazy spôsobilé preukázať pravdivosť jej tvrdení, na ktorých založila svoju žalobu, prípadne ktorými sa snažila procesne relevantným spôsobom spochybníť protiargumentáciu žalovaného. Okresný súd i krajský súd však vyhodnotili ňou predložené a navrhnuté dôkazy ako nedostatočné na úspech v spore, čo nezakladalo ich povinnosť namiesto sťažovateľky vyhľadávať ďalšie dôkazy v prospech jej tvrdení. Ani v postupe krajského súdu tak ústavný súd nezistil žiadne signály ústavne významných pochybení, ktoré by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli viesť k rozhodnutiu o porušení sťažovateľkinho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy či jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj v tejto časti je teda sťažnosť zjavne neopodstatnená.

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127

ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Keďže ústavný súd sťažnosť v časti pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozsudkom krajského súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalšej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, bolo už len nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotnoprávneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. mája 2012